

TEISĖJŲ TARYBA

L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 251 4188, el. p. info@teismai.lt

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai
El. p. bendrasid@vrm.lt; jurgita.laskeviciute@vrm.lt
Teikiama per TAIS

2022-05- Nr. 36P-
I 2022-05-13 Raštą Nr. 1D-2656

DĖL TEISĖS AKTO PROJEKTO NR. 22-7406 DERINIMO

Teisėjų taryba gavo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos pateiktą derinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos susirinkimų įstatymo Nr. I-317 2 ir 7 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIVP-766, Lietuvos Respublikos susirinkimų įstatymo Nr. I-317 6, 7 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-819 ir Lietuvos Respublikos susirinkimų įstatymo Nr. I-317 6, 7 straipsnių ir II skyriaus pavadinimo pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1328“ projektą Nr. 22-7406 (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projekte teikiama Vyriausybės išvada dėl Susirinkimų įstatymo Nr. I-317 2 ir 7 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projekto Nr. XIVP-766 (toliau – Projektas Nr. XIVP-766), Susirinkimų įstatymo Nr. I-317 6, 7 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-819 (toliau – Projektas Nr. XIVP-819) ir Susirinkimų įstatymo Nr. I-317 6, 7 straipsnių ir II skyriaus pavadinimo pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1328 (toliau – Projektas Nr. XIVP-1328). Nutarimo projektu siūloma nepritarti Projektui Nr. XIVP-819, tačiau iš esmės pritarti Projektui Nr. XIVP-766 ir Projektui Nr. XIVP-1328 ir pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui tobulinti šiuos įstatymų projektus pagal Nutarimo projekte pateiktas pastabas ir pasiūlymus.

Teisėjų taryba pažymi, jog, įvertinusi Projekto Nr. XIVP-766, Projekto Nr. XIVP-819 bei Projekto XIVP-1328 nuostatas, 2022 m. balandžio 28 d. raštu Nr. 36P-55-(7.1.10. Mr) „Dėl teisės aktų projektų Nr. XIVP-766, Nr. XIVP-819, Nr. XIVP-1328“ Seimo Žmogaus teisių komitetui pateikė šias esmines pastabas dėl siūlomo įtvirtinti teisinio reguliavimo:

1. Galiojančioje Susirinkimų įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad susirinkimai ar pavienio asmens akcija prie Lietuvos Respublikos Seimo, Respublikos Prezidento kanceliarijos, Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir teismų pastatų gali būti organizuojami ne arčiau kaip 75 metrai iki šių pastatų. Šioje nuostatos dalyje įvardijamos valstybės valdžios institucijos, kurias įtvirtina Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio pirmoji dalis. Atsižvelgiant į tai, atkreiptinas dėmesys, jog Projektu Nr. XIVP-766 keičiamos Susirinkimų įstatymo 2 straipsnio 5 dalies bei 7 straipsnio 3 dalies nuostatos yra papildytos, jose nurodant tik Lietuvos Respublikos Prezidento, Lietuvos Respublikos Seimo ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės institucijas (jų kanceliarijų įgaliotą asmenį), tačiau prie susirinkimo subjektų, su kuriais pagal siūlomą įtvirtinti teisinį reguliavimą turėtų būti derinamas pranešimas apie organizuojamą susirinkimą, nėra priskirti teismai. Manytina, kad toks teisinis reguliavimas neatitiktų teisėkūros aiškumo bei sistemiškumo principų, todėl siūlytina Susirinkimų įstatymo 2 straipsnio 5 dalies bei 7 straipsnio 3 dalies nuostatas atitinkamai papildyti, įtvirtinant, jog subjektais taip pat yra laikomi Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo bei teismų įgalioti asmenys. Atsižvelgiant į šių nuostatų pakeitimus, siūlytina papildyti ir Susirinkimų įstatymo 7 straipsnio 1 dalį, praplečiant subjektų, kurie informuojami apie pranešimo apie planuojamą susirinkimą derinimo dieną ir laiką, ratą.

2. Projektu Nr. XIVP-819 siūloma atsisakyti derinimo procedūros, Savivaldybės administracijos direktoriui ar jį pavaduojančiam asmeniui kartu su policijos atstovais priskiriant pranešimo nagrinėjimo įgaliojimus, o susirinkimo organizatoriams paliekant tik galimybę dalyvauti

nagrinėjant pranešimą. Manytina, jog toks teisinis reguliavimas ne visiškai atitinka aiškinamajame rašte nurodytą Projekto Nr. XIVP-819 tikslą, kadangi, apribojus susirinkimų organizatorių galimybę tiesiogiai dalyvauti pranešimo apie organizuojamą susirinkimą derinimo procedūroje bei jų įgaliojimus šio pranešimo nagrinėjimo stadijoje, susirinkimo organizatoriai tampa nelygiateisiu susirinkimų subjektu, taip ne sudarant jiems palankesnes galimybes dalyvauti įgyvendinant susirinkimų laisvę, o priešingai – ribojant šios laisvės įgyvendinimą.

Be kita ko, pastebėtina, jog Projektu Nr. XIVP-819 siūlomoje keisti Susirinkimų įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje įvardijama nauja pranešimo apie organizuojamą susirinkimą nagrinėjimo tvarka, tačiau konkreti tokio nagrinėjimo procedūra nėra detalizuojama ir, priešingai, nei galiojančio teisinio reguliavimo atveju, lieka neaiškūs galimi nagrinėjimo rezultatai, jų forma, sprendimą priimančys asmenys.

Vertinant Projektu Nr. XIVP-819 numatomą įtvirtinti naują Susirinkimų įstatymo 7 straipsnio 3 dalies nuostatą, pažymėtina, jog Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) kompetenciją apibrėžia Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ABTĮ) 21 straipsnis, pagal kurį LVAT laikytinas apeliacine ar vienintele ir galutine instancija atitinkamų kategorijų administracinėms byloms. Šio teismo priimti sprendimai yra galutiniai ir neskundžiami. Pagal šiuo metu galiojančią ginčų (skundų) dėl viešojo administravimo subjektų veiksmų (neveikimo) teismo nagrinėjimo tvarką, skundas įprastai pateikiamas pirmosios instancijos administraciniam teismams, kurių sprendimai gali būti skundžiami LVAT. LVAT kaip vienintelei ir galutinei instancijai įstatymu priskirtos nagrinėti bylų kategorijos yra išskirtinės, susijios su visos visuomenės ar didelės dalies jos narių interesais, pavyzdžiui, rinkiminės bylos rinkimų laikotarpiu, bylos dėl norminių administracinių aktų, kuriuos priėmė centriniai valstybinio administravimo subjektai, teisėtumo ir pan. Projektu Nr. XIVP-819 siūlomas reguliavimas ginčus dėl susirinkimų laisvės nagrinėti vienintelėje teisminėje instancijoje (nesant įstatymuose nustatytos privalomos ikiteisminės ginčų nagrinėjimo procedūros nepriklausomumo reikalavimus atitinkančioje institucijoje) galėtų kelti abejonių dėl apeliacijos teisės (kaip sudedamosios konstitucinės teisės į teisminę gynybą dalies) įgyvendinimo. Šiuo aspektu pažymėtina, kad Konstitucinio Teismo 2006 m. kovo 28 d. nutarime konstatuota, kad „iš Konstitucijos kylantys bendrosios kompetencijos teismų veiklos bei tos veiklos teisinio reguliavimo imperatyvai yra *mutatis mutandis* taikytini ir pagal Konstitucijos 111 straipsnio 2 dalį įsteigtų specializuotų teismų veiklai bei jos teisiniui reguliavimui. Tai pasakytina apie iš Konstitucijos kylančius reikalavimus, susijusius *inter alia*: su galimybės teismo baigiamąjį aktą nustatyta tvarka apskųsti bent vienos aukštesnės instancijos teismui užtikrinimu“. Atsižvelgiant į tai, nepritartina siūlymui minėtų kreipimusi nagrinėjimą priskirti tiesiogiai aukščiausios grandies teismui specializuotų teismų sistemoje, nenumatant apeliacijos galimybes. Be kita ko, manytina, kad Projektu Nr. XIVP-819 siūlomas nustatyti teisinis reguliavimas, kai administraciniam teismui ne skundžiami viešojo administravimo subjekto veiksmai ar neveikimas, o pačiam teismui siekiama suteikti įgaliojimus spręsti dėl susirinkimo teisės ribojimo, nėra būdingas Lietuvos administracinių teismų, atsižvelgiant į jų instancinę sistemą, kompetencijai.

Siūlomoje įtvirtinti Susirinkimų įstatymo 7 straipsnio 3 dalyje taip pat numatyta, kad „Toks skundas turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per 48 valandas nuo jo padavimo. Į šį terminą įskaitomos ir ne darbo dienos. Teismo sprendimas įsiteisėja nuo jo paskelbimo“.

Visų pirma, pastebėtina, jog ši formuluotė neatitinka Teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtinto teisėkūros aiškumo principo. Antrajame siūlomo keisti Susirinkimų įstatymo 7 straipsnio 3 dalies sakinyje vartojama sąvoka „skundas“, tuo tarpu pirmajame šios nuostatos sakinyje kalbama tik apie savivaldybės administracijos direktoriaus ar jį pavaduojančio asmens teisę kreiptis į LVAT dėl susirinkimų laisvės ribojimo, tačiau ne apie teisę skųsti pateiktą pranešimą apie organizuojamą susirinkimą.

Pažymėtina, jog Projekto Nr. XIVP-819 aiškinamajame rašte nėra pateikta argumentų dėl siūlomo įtvirtinti itin trumpo kreipimusi dėl susirinkimų laisvės ribojimo nagrinėjimo termino, kuris atitinkamai lemtų teismo (LVAT) darbo organizavimo pokyčius bei didesnę darbo krūvį teismo teisėjams ir darbuotojams. Be kita ko, Projektu Nr. XIVP-819 keičiamame Susirinkimų įstatyme panaikinamas terminas pranešimo apie organizuojamą susirinkimą suderinimui ir nėra nustatomas joks

objektyvus terminas, per kurį savivaldybės administracijos direktorius ar jį pavaduojantis asmuo kartu su policijos bei kitų institucijų atstovais būtų įpareigoti išnagrinėti pateiktą pranešimą. Atkreiptinas dėmesys, kad Europos Žmogaus Teisių Teismas 2007 m. gegužės 3 d. sprendime byloje *Bączkowski ir kiti prieš Lenkiją* (peticijos Nr. 1543/06) yra pažymėjęs, jog, užtikrinant veiksmingą naudojimąsi susirinkimų laisve, yra svarbu, kad taikytini įstatymai numatytų protingus terminus, per kuriuos valstybės institucijos, priimdamos atitinkamus sprendimus, turėtų veikti. Atsižvelgiant į tai, svarstytinas siūlomos įtvirtinti Susirinkimų įstatymo 7 straipsnio 3 dalies praktinio įgyvendinimo klausimas.

Vadovaujantis Projektu Nr. XIVP-819 siūloma keisti Susirinkimų įstatymo 6 straipsnio 1 dalimi, savivaldybės administracijos direktoriui ar jo įgaliotam asmeniui suteikiama teisė kreiptis į LVAT ir dėl laisva forma pateiktų susirinkimų organizatorių pranešimų apie organizuojamus susirinkimus, kuriuose dalyvaus ne daugiau kaip 15 žmonių. Kaip formuojamoje teismų praktikoje pažymi LVAT, „valstybės institucijos, kontroliuojančios susirinkimų organizavimą, negali kurti papildomų kliūčių teisei į susirinkimų laisvę realizuoti, <...> saugomoms vertybėms galinti kilti grėsmė turi būti reali, paremta motyvuotomis faktinėmis išvadomis, jos egzistavimą ir dydį privalo įrodyti susirinkimo laisvę ribojantis subjektas“ (LVAT 2013 m. liepos 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-2475/2013). Atsižvelgiant į tai, kad pranešimas apie organizuojamą susirinkimą gali būti pateiktas laisva forma, iš siūlytino įtvirtinti teisinio reguliavimo nėra aišku, kokiais kriterijais remiantis būtų nustatyta, jog egzistuoja teisinis pagrindas (susirinkimo metu gali būti pažeistas valstybės ar visuomenės saugumas, viešoji tvarka, žmonių sveikata ar dorovė arba kitų asmenų teisės ir laisvės) kreiptis į teismą dėl susirinkimų laisvės ribojimo.

3. Susipažinus su Projektu Nr. XIVP-1328 nuostatomis, pažymėtina, kad tiek ABTĮ, tiek kituose įstatymuose terminai teismui skaičiuojami ne nuo skundo pateikimo teismui, o nuo jo gavimo teisme ar priėmimo teisme dienos. Taigi siūlytina nustatyti, kad 72 valandų terminas skundui administraciniam teisme išnagrinėti būtų skaičiuojamas nuo jo priėmimo teisme dienos. Tai itin aktualu apeliacinio skundo nagrinėjimo LVAT atvejais, kadangi apeliaciniai skundai LVAT paduodami per pirmosios instancijos teismą (ABTĮ 133 straipsnis).

Taip pat, jei Susirinkimų įstatyme būtų nustatytas sutrumpintas skundo nagrinėjimo terminas, siūlytina numatyti galimybę apeliacinės instancijos teismui savo nuožiūra nustatyti terminą dėl atsiliepiamo į apeliacinį skundą pateikimo, nes priešingu atveju galėtų bendrosios ABTĮ nuostatos, numatančios, kad atsiliepiamas į apeliacinį skundą pateikiamas per 14 kalendorinių dienų (139 straipsnio 2 dalis) ir būtų itin sudėtinga užtikrinti proceso šalių lygiateisiškumo bei rungtyniškumo principų įgyvendinimą šios kategorijos bylose, siekiant, kad galutinis teismo sprendimas būtų priimtas dar iki numatomos susirinkimo datos.

Teisėjų taryba, atsižvelgusi į tai, jog Nutarimo projekte išdėstyti pasiūlymai ir pastabos iš esmės atitinka Teisėjų tarybos 2022 m. balandžio 28 d. rašte Nr. 36P-55-(7.1.10. Mr) pateiktus pastebėjimus, pritaria Nutarimo projektui bei jame išdėstyta Vyriausybės pozicijai iš esmės pritarti Projektui Nr. XIVP-766 ir Projektui Nr. XIVP-1328 bei nepritarti Projektui Nr. XIVP-819.

Aušra Krikštaponytė, tel. (8 5) 210 1999, el. p. ausra.krikstaponyte@teismai.lt

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Nacionalinė teismų administracija, L. Sapiegos g. 15, LT-10312, Vilnius (2022-05-24 10:52:17)
Dokumento pavadinimas (antraštė)	Dėl teisės akto projekto Nr. 22-7406 derinimo
Dokumento registracijos data ir numeris	2022-05-24 Nr. 36P-66-(7.1.10. Mr)
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2022-05-24 Nr. 1G-6847
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Sigita Rudėnaitė, Teisėjų tarybos pirmininkas
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-05-24 10:32:30 (GMT+03:00)
Parašo formatas	Xades-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2022-05-24 10:32:50 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246, RCSC, LT
Sertifikato galiojimo laikas	2021-06-14 14:04:42–2023-06-14 14:04:42
Parašo paskirtis	Gauto dokumento registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Administravimo departamento dokumentų registratorius, Dokumentų tvarkytoja
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-05-24 10:49:30 (GMT+03:00)
Parašo formatas	Xades-C
Laiko žymoje nurodytas laikas	2022-05-24 10:49:34 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	ADIC CA-A, Asmens dokumentu israsymo centras prie LR VRM, 2.5.4.97=#1609313838373738333135, LT
Sertifikato galiojimo laikas	2019-06-14 07:51:27–2022-06-13 07:51:27
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	-
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Liteko 2
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2022-05-24 10:52:17)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinaęs darbuotojas	2022-05-24 10:52:17 atspausdino Jurgita Laskevičiūtė
Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-